

ČÍNOU NAHORU I DOLŮ

Kateřina Stibalová

● — pointa

Čínou nahoru i dolů

Vyšlo také v tištěné verzi

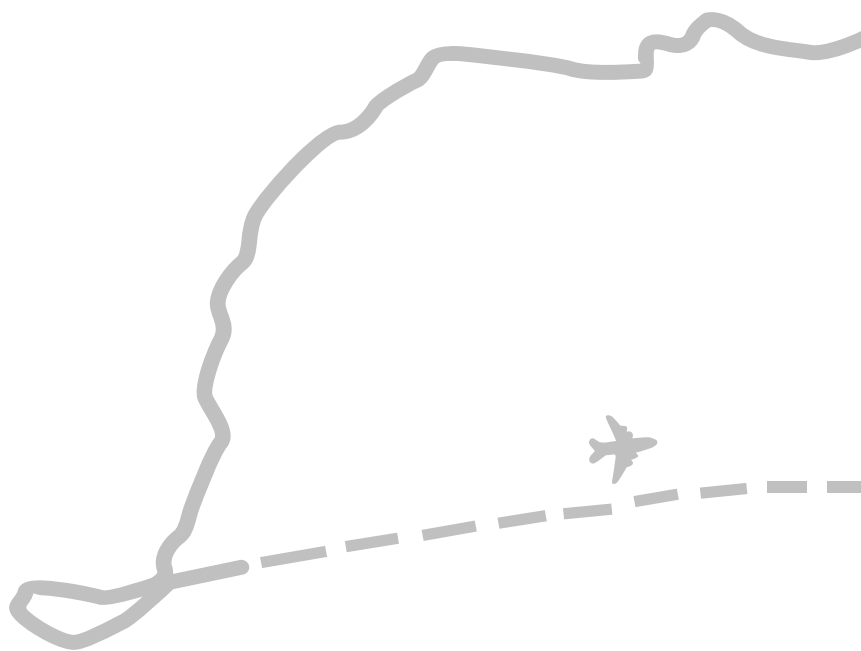
Objednat můžete na
www.pointa.cz
www.albatrosmedia.cz

Kateřina Stibalová
Čínou nahoru i dolů – e-kniha
Copyright © Pointa Publishing s.r.o., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

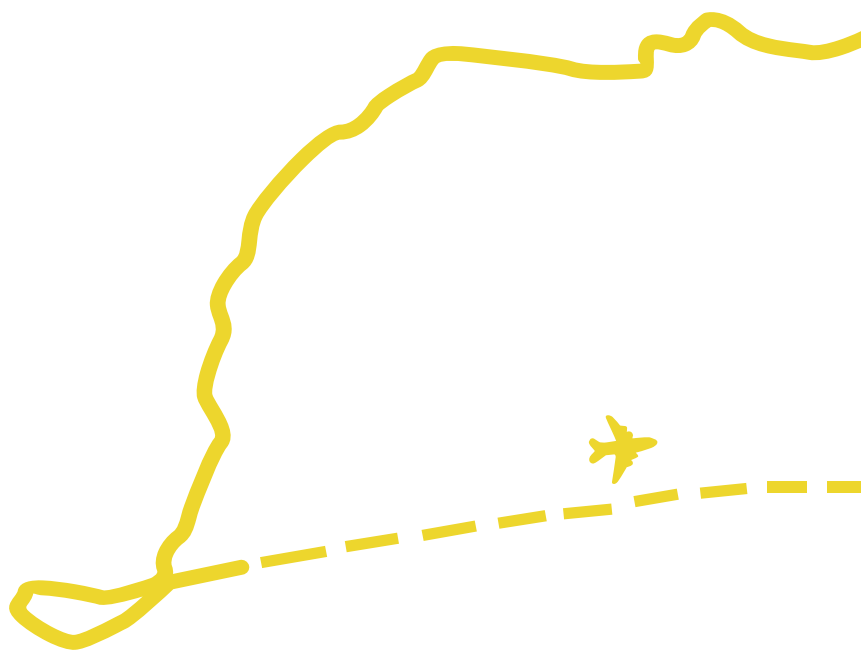
● ■ pointa

ČÍNOU NAHORU I DOLŮ

Kateřina Stibalová

The background is a solid orange color. Several thick, wavy yellow lines are scattered across the page, some solid and some dashed, creating an abstract, map-like or topographical feel. The lines vary in thickness and direction, with some curving upwards and others downwards.

ČÍNOU NAHORU I DOLŮ

Kateřina Stibalová

● ■ pointa

ÚVODEM

Do Číny jsem vyrazila plná nadšení, očekávání, zvědavosti a ano, i předsudků. Přečetla jsem kdejakou literaturu a deníky těch, kteří tam byli přede mnou. Nic mě ale nemohlo připravit na realitu čínského dne, kterou jsem si navíc opepřila špatným výběrem parťáka uloveným na cestovatelské seznamce. S úplně cizími lidmi jsem cestovala už dřív a snad proto jsem měla pocit, že dokážu vyjít s každým. Že mám univerzální vyrovnanou povahu, kterou nemůže nic rozhodit. Spletla jsem se. V sobě i v parťákově. Nepíšu proto jen o Číně, ale i o podivném vztahu dvou lidí, kteří se pravděpodobně neměli nikdy potkat a už vůbec ne spolu vyrazit na sedm týdnů do neznámého světa, kde nikomu jinému než sami sobě (a vlastně ani to ne) nerozumí.

Když se řekne Čína, řadě lidí jako první naskočí komunistický (ne)řád, ohýbání pravdy, potlačování svobody, laciné šunty a nakonec i koronavirus. Nejsou ale všichni Číňané ti, kdo chtějí ovládat a vládnout, nebo ti, kdo ženou pravdu bičem. Já měla možnost poznat Čínu krutou i laskavou, zákeřnou i srdečnou. Dala mi rány pod pás, ale i pohladila po duši. Lidé mě ošidili i okradli, jiní pak pohostili a objali. Stejně jako se to děje všude jinde na světě. Věřím, že neexistuje země, kde žijí jenom zlí lidé, stejně jako neexistuje země plná dobráků. Bohatství, rozmanitost a krásu každého národa je potřeba hledat osobní zkušeností, a ne v palcových titulcích novin.

Není mojí snahou Čínu ospravedlňovat, ale jen připomenout, že není všechno černé, nebo bílé a že lidé na světě jsou všude

stejní. Snad jen jedni radši knedlíky a druzí netopýry. Všichni bez rozdílu ale touží po lásce, klidu, šťastných dětech, čisté vodě a dobré práci. Nikoho nechci nenávidět jen proto, že se narodil v té či oné zemi. Jen proto, že má šikmé oči nebo černý rozplácnutý nos. A nikoho nechci odsoudit jen proto, že mi to řekl někdo druhý. Snad proto jsem potřebovala zažít Čínu na vlastní kůži.

I přes všechny peripetie, kterými jsem si cestou prošla, jsem si ji nějakým zvráceným způsobem zamilovala. Cesta Čínou se zařadila do přihrádky zážitků, na které se nezapomíná. Teď svůj šuplík plný dojmů otevírám i vám. Při čtení mějte na paměti, že i když jde o pravdivý příběh, jde o mé osobní vidění Číny, nikoliv o objektivní názor.

DEN 1. MIZÉRIE

Letadlo roluje po ruzyňském letišti. Nepříjemně se mi potí dlaně, špatně se mi dýchá. Nepomáhá ani myšlenka na obří větrník plný sladkého krému a šlehačky, ani relaxační hudba ve sluchátkách. Hysterická panika z létání mě neopustí snad nikdy. Dnešní nervozita je ale dvojnásobná. Vedle mě sedí cizí muž. Naprosto cizí chlápek, kterého vidím podruhé v životě. Na první pohled docela fešák, přesto se z jeho přítomnosti nedokážu, ani jako svobodná třicátnice, radovat.

„Kde se v Pekingu ubytujeme?“ ptá se skřehotavým hlasem

„Je mi to jedno, hlavně ať to není moc drahý,“ odpovídám bez zájmu neznámému muži.

Nezúčastněný pozorovatel by si mohl myslet, že jsme manželé, kteří se jen zrovna nepohodli o to, kdo zapomněl při odjezdu z domu vynést odpadky.

Naše první setkání proběhlo v útulné pražské kavárničce minulý týden. I přes intimní atmosféru strohého osvětlení jsem se okamžitě po jeho příchodu začala cítit mizerně.

„Ahoj, já jsem David,“ podává mi ruku vysoký tmavovlasý muž.

„Těší mě, Katka, všichni mi říkají Kajda,“ ticho...

„Nehledal jsi to tu dlouho?“ snažím se přetrhnout trapné mlčení.

„Ne,“ ticho...

„Dáš si něco k jídlu?“

„Ne,“ ticho... Trojité ticho umocněné ševelením zákazníků u ostatních stolků mi působí lehké mrazení v zátylku. Takhle bude mlčet celých sedm týdnů? Moje vnitřní intuice bleskurychle odpovídá, že nejspíš jo. Začíná mi hučet v hlavě.

„Už jsi našel nějaký zajímavý místa, kam se podíváme?“

„Ne,“ ticho... Uf, to bude mizérie!

Okýnkem pozoruju stále se zmenšující pražské budovy, až se tisíce domků, hal, náměstí a silnic promění v jednu velkou tečku ztrácející se v mlžném oparu. David usazený vedle mě listuje v Lonely Planet, který se na příštích sedm týdnů má stát naší biblí a největším pomocníkem pro přežití. Pomalu se mi začíná uvolňovat stažený žaludek, pro který je start letadla to nejhorší, co mu jako potravu můžu nabídnout. Pragmatické argumenty, že cesta autem je daleko nebezpečnější, na něj nezabírají. Na zemi je chápe, ve vzduchu jde ratio stranou. Chudák žaludek. Chudák já.

Hlavou mi letí tisíce neuspořádaných myšlenek, které se od malicherností typu: *Zhasla jsem světlo v předsíni? Dala jsem do batohu čelovku?* obracejí i k těm závažnějším: *Proč si, sakra, nedokážu najít milého stálého parťáka na cesty? A nejen na cesty. Skvělého parťáka pro všechno. Pro život!*

Chmurně vzpomínám, jak jsme vloni cestou do Thajska nadšeně klevetily, co všechno uvidíme, na co se těšíme, nebo čeho se naopak bojíme. Cesta do Bangkoku tehdy uběhla jako nic. Zato dneska už mě začíná brnět celé tělo, a to nejsme ještě ani na přestupu v Helsinkách. Myšlenky zběsile víří hlavou a puse se chce zase žvanit jako před rokem. Jenže s kým? Vloni tu seděly tři ženské. Úplně cizí ženské, které si společnou cestu domluvily přes cestovatelskou seznamku. Jedna z Ostravy, druhá z Prahy, třetí ze zapadlé vesničky někde u Sokolova. Všechny

ale s touhou projet Thajsko křížem krážem, s touhou ponořit se do exotického světa, s touhou si o všech zážitcích vyprávět. Je pravda, že touha si vyprávět byla chvílemi až tak silná, že jsem si častokrát přála, zůstat alespoň půl dne v tichu hor a zírat do zvlněné krajiny bez toho, abych za sebou neustále slyšela: *Jé, to je boží a dívej támhle. To je pecka!* Někdo moje přání vyslyšel a ticha si letos užiju zřejmě dosyta. Bože, cožpak nejde přijít s nějakým kompromisem?

Z mučivého uvažování mě vytrhuje blikající nápis nad hlavou: Připoutejte se! doprovázený hlasem kapitána, který se tímto loučí se všemi pasažéry a děkuje za využití letecké společnosti Finnair. Během přestupu stihnu vypít dvě piva a říct si s Davidem dvě věty. Díky zvýšené hladině alkoholu v krvi snáším druhý start letadla o moc líp a znovu se nořím do chmurných myšlenkových úvah. Tentokrát je můžu převracet zprava doleva, seshora dolů a naopak, dlouhých jedenáct hodin. Nejvíc mě trápí myšlenka, že si za to můžu sama (ostatně to tak v životě bývá). Při výběru partáka jsem se prostě ukvapila. V době, kdy jsme se na cestovatelské seznamce zkontaktovali, pracoval David v Německu. Vyměnili jsme si snad dvacet mailů, ze kterých sršelo nadšení pro exotické země a touha poznávat je. Tady přece nemůžu šlápnout vedle! Myslela jsem si před dvěma měsíci. Počáteční nadšení bylo ale zřejmě jen důsledkem mé bezbřehé naivity, díky které teď odlétám na sedmítýdenní cestu Čínou s člověkem, se kterým si nemám co říct už po první hodině. Zřejmě jsme si už všechno napsali v mailech. Ty za něj musel psát buď někdo jiný, nebo má silně pokřivené verbální schopnosti a dovede se vyjadřovat jenom písemně.

Kdo mohl ale takovou věc tušit? Cena letenek začala s blížícím se datem odletu stoupat, nebylo na co čekat. Rozhodli jsme se je koupit, aniž bychom se jedinkrát viděli. Největší chyba! Při

první *tiché* schůzce týden před odletem se už nedalo couvnout. Letenka byla zatížená skleněným tučňákem na mém pracovním stole a v pase čínské vízum. Příště budu chytřejší.

Možná si říkáte, proč nejedu s někým, koho dobře znám. Všichni moji známí a kamarádi mají buď spoustu práce a nemají čas, anebo mají spoustu času, ale ti pak zase nemají peníze. Dopátrala jsem se i několika jedinců, kteří měli obojí – čas i peníze – ale zase nemají chuť se o tyhle dva poklady dnešní doby dělit se mnou. Pak je tu také kategorie mých velmi dobrých kamarádek, z nichž má každá u prsu minimálně jedno dítě, takže pro cestování jsou naprosto nevhodné. Vlastně by byly nevhodné, i kdyby děti neměly. Ne že by se mnou nechtěly jet na dovolenou, ale turistická kategorie *tureckej hajzlík v rohu na dvorku* by jim asi moc nevyhovovala. Nemám jim tedy vůbec za zlé, že moje čínské dobrodružství s naprosto neznámým mužem označily za šílenství. Měly nejspíš pravdu.

A proč nejedu sama? Je to prosté. Zprvčé, tuze ráda si povídám, zadruhé, moje dezorientační schopnosti sehrály hlavní roli nejedné pátrací akce celé mé rodiny ve snaze najít mě třeba jen v lese za rodným městem. Sama bych se zkrátka ztratila.

„Tady píšou, že mají natolik rozdílný dialekt, že Číňan z Jinzhou na severu země si vůbec nemusí rozumět s Číňanem z Nanningu na jihu. To je divný, co?“ snad nejdelší větu, kterou jsem od Davida slyšela, pronesl někde nad Volgogradem. Další přišla až nad poušť Gobi, kdy s povzdechem zavřel Lonely Planet. „To jsem zvědavej, jak se s nima domluvíme.“

Domluva s Číňanem mi v tuhle chvíli připadá jako problém zcela nedůležitý, zato domluva s Davidem bude asi překladatelský oříšek. A to jsem se těšila, jak mi bude vyprávět, co všechno na cestách zažil. Podle toho, co psal v mailech, procestoval Papuu-Novou Guineu, Venezuelu nebo Indii. Ale snad je jen dobře,

že o svých cestách prozatím mlčí. Znáť jen zlomek z jeho cestovatelské historie, vystoupím v Helsinkách z letadla a vrátím se okamžitě domů se sklopenýma ušima. Jenže tohle všechno se mám teprve dozvědět.

Když už něco řekne, většinou se diví věcem pro mě zcela běžným. Divná mu přijde například váha mého zavazadla, kterou jsem hrdě zakonzerovala na 15 kg. Je vidět, že buď nikdy necestoval se ženskou, anebo nikdy nespal venku v teplotě nižší, než je -5 stupňů (v Tibetu nás čekají teploty kolem nuly, ale co kdyby náhodou...). Vrstva podvlíkaček, triček a mikin je naprosto nezbytná. Pak se k tomu musí připočítat spacák, karimatka, čelovka, lékárnička, trekové sandály a láhev kořalky. Taky jako naprostá většina žen, z nichž však asi jenom hrstka spí občas v čínských horách, s sebou nutně potřebuju zásobu svých *omlazujících a zkrášlujících krémíčků*, bez kterých nepouštím okres, natož potom světadíl (přece jenom třicet už mi bylo). Je tedy víc než jasné, že tahle zásoba podpurných prostředků pro přežití něco váží. Nejvíc se ale David diví tomu, že s sebou vezu litr pálenky.

„Kvůli alkoholu ti úplně zbytečně váží batoh o další kilo navíc.“

„No, a až ji vypiju, budu mít zase radost, že váží o kilo míň,“ zbytečně mi to rozhodně nepřijde a slivovici bych s sebou vzela, i kdyby jeden litr, zcela proti všem fyzikálním zákonům, vážil třeba pět kilo. Navíc je mi už teď jasné, že jí mám proklatě málo. Davidův batoh váží pouhých 11 kg, a to v něm má i stan a pevné trekové boty, které mám já na nohou. Záhada, kterou se mi podaří během cesty rozluštit. Jeho výbava ovšem zahrnuje jednu důležitou věc – GPSku. Přišlo mi proto jako dobrý nápad se vůbec nepokoušet zorientovat v čínské topografii a nestahovat žádné offline mapy. Máme přece chytrou krabičku GPS (jak já byla bláhová)!

Při přistání v Pekingu mě překvapuje mlžný opar, kvůli kterému není město prakticky vůbec vidět. O pověstném čínském smogu jsem toho sice slyšela hodně, ale představu jsem měla trošku jinou. Ostravská inverze je proti téhle mlze čistý horský vzduch. Takže aniž bych z Pekingu viděla jedinou uličku, už se začínám těšit, až ho pozítří opustím. Na letišti jezdí malý vláček (takové menší pražské metro), do kterého se všichni začínají soukat. Jdeme s davem a vláček nás odváží k jezdícímu pásu, na kterém začínají kroužit zavazadla. Všechno tady jezdí samo od sebe. Mohli jsme jít pěšky, to ale správný Číňan nikdy neudělá. Vzdor svému vzhledu chceme přece zapadnout. Pěší chůze se tu nenosí.

V letištní hale přemlouváme bankomat, aby nám vydal čínské juany. Marně. Trochu znejistím, protože moje celková hotovost, kterou mám důmyslně poschovávanou po těle a v batochu, činí necelých 500 dolarů, což na dlouho nevydrží. Prý tu sice většina lidí platí jakousi aplikací a peníze nejsou prakticky potřeba, ale v tomto ohledu jsem nepokrokově staromódní a chci mít své jisté v peněžence. David překládá anglické nápisy na displeji bankomatu a strašně se diví, proč to nefunguje, když dělá všechno správně. Jelikož jsem žena technikou nepolíbená, zkouším na bankomat promluvit vlídným českým slovem a přesvědčuju ho, že nám peníze vydat prostě musí, jinak umřeme za pár týdnů hlady. Vlídne slovo zabírá a při třetím pokusu bankomat peníze vydává, aniž se nám podaří zjistit, proč to předtím nešlo. Však ještě budeme mít příležitost se s tímto přístrojem blíže obeznámit.

V momentě, kdy opouštíme letištní halu, začíná drobně pršet, což považuji za čínskou zlomyslnost, a opět se snažím zapůsobit vlídným českým slovem. Nebesa mi ale zřejmě nerozumí, tak jako před chvílí bankomat. V tuhle chvíli ještě ne-

tuším, že plechová krabice byla poslední *bytosť*, se kterou se dalo kloudně domluvit česky. Na déšť, stejně jako na Davida, si budu muset nejspíš zvyknout. Je 1. července a monzunové období ve většině čínských provincií právě začíná. Proti partákovi po mém boku bude ale déšť jen velmi drobnou komplikací.

DEN 2. ZAKÁZANÉHO POMÁLU

Ubytování v Pekingu klaplo hned na první pokus. I když cena 238 juanů (zhruba 800 Kč) za dvě noci mi přijde hodně vysoká. David se ale nechce nikam harcovat, a tak podléhám nátlaku a zůstáváme. Jak se později ukazuje, vysoké ceny za ubytování ani za cokoli jiného mu nevadí. Ještě ale netuší, že si do světa vyrazil s úzkostlivě šetrivou osobou. Ostatně, kdybych šetrivá nebyla, tak tady vůbec nejsem, zato bych měla doma ve skříni nové šaty od Gucciho. No, nebylo by mi líp? Ne, já vím, že nebylo.

Nejlevnější ubytování bývá tzv. dormitory, kde sdílí víc lidí jednu místnost a toalety se sprchami bývají na chodbě. Vzhledem k tomu, že batůžkáři bývají lidé otevření, milí a komunikativní, bývá nocování v dormitory příjemným zpestřením a šancí dozvědět se zajímavé tipy a rady na cestu. Davidova reakce na můj návrh se v takovém pokoji ubytovat nepřipouští diskusi.

„Nebudu spát v jednom pokoji s cizíma lidma!“

Jako bych snad já nebyla taky cizí.

Protože není čas ztrácet čas, vyrážíme odpoledne rovnou do akce. Ach bože, jak já jsem byla naivní. Po zhruba hodině marného hledání Zakázaného města se rozhodujeme pro krátký odpočinek v jakési občerstvovně. K mé velké radosti jde

dokonce o občerstvovnu zásobenou nejen jídlem a pitím, ale i několika počítači a wifinou. Využívám hned první možnosti napsat domů. Většinou k tomu dochází až několikátý den cesty, protože si raději povídám, než datluju do počítače, ale Čína mé priority pravděpodobně změní. Komu jinému si mám v tuhle chvíli postěžovat než počítači?

Moji drazí,

tak jsem tady! Je tu kravál (město), ticho (David), draho (hotel)... Hned během prvního dne se začíná bortit moje domněnka o Davidově zdatnosti brázdit svět křížem krážem bez jediného zaškobrtnutí. Křížem krážem zatím brázdíme jenom ulice Peking, což ovšem není vůbec náš úmysl. Původní cíl bylo Zakázaný město, který svůj název získalo proto, že do něj bylo 500 let zakázaný vstoupit. Dneska je vstup povolený. Ovšem jen inteligentním bytostem, který najdou jeho vstupní brány. Mezi tyto šťastlivce jsme se zatím nezařadili. A to i přesto, že David vytáhl z batohu GPSku, nebo-li Global Positioning System. Bez skrupulí musím konstatovat, že díky tomuto přístroji se naše Pozice Globálně vzato ocitla Systémově zcela v prdeli. Promiňte mi sprostý slovo, ale přesnější výraz neznám. Definitivně jsem přestala GPSce důvěřovat. Za normálních okolností je to možná užitečná věc, ale v rukách Davida jde o neužitečnou, ba naopak svému okolí (tedy hlavně mně) velmi škodlivou zbraň.

Jinak jsem zdravá, ve vlastním potu naložená!

Vaše Kajda

Poté, co jsme třikrát obešli jeden blok, dvakrát přešli tu samou křižovatku tam a zase zpátky (což není v Pekingu žádná brnkačka), několikrát ušli sto metrů vpřed a hned zase vzad, jsme konečně nějakým nedopatřením našli Zakázané město. Začíná pršet a za hodinu končí otevírací doba. Přesto se rozhodnu investovat 60 juanů do poznání architektonických skvostů císařských dynastií Ming a Čching. Víc šancí nebude, zítra valíme dál. Sídlem císařů bylo Zakázané město už od 15. století, kdy jeho 8,5 metru široké zdi a vodní příkop představovaly nedotknutelnost vládců. Až do roku 1911 sem pod hrozbou smrti nesměl vstoupit žádný jiný smrtelník kromě císaře a jeho doprovodu. Proto Zakázané. V přesném překladu do češtiny by neslo ještě přídavné jméno Purpurové. Číňané mu ale říkají prostě Bývalý palác.

Lonely Planet mě nabádá nechat si na prohlídku celý den, ale co se dá dělat, hodina mi musí stačit. V architektuře nejsem moc kovaná a nedokážu tak plně docenit poklady, které Zakázané město nabízí. Přesto si letmé setkání s nejstaršími a nejlépe udržovanými budovami v celé Číně užívám. Během 14 let postavil statečný lid na rozloze 720 000 m² víc než 800 budov, které se během příštích staletí snažil jiný statečný lid zase zničit. Mandžům, Japoncům ani Kuomintangu (čínští nacionalisté) se to nepodařilo. Zabodovala až kulturní revoluce v 60. letech, která honosný kabát Zakázaného města načechrala nejvíc. K totální zkáze ale naštěstí nedošlo, a tak mohlo být v roce 1987 dokonce zapsané na Seznam světového dědictví UNESCO jako největší a nejzachovalejší palácový komplex na světě. Stavby jsou sice nízké, ale jejich zdobené typické střechy jim dodávají majestátnost. Nejvíc si užívám obrovský prostor kolem, který je vymezený geometrickou přesností jednotlivých nádvoří. Aniž bych znala přesný význam nebo účel jednotlivých staveb, nasá-

vám atmosféru, kterou podtrhuje jemný vlahý deštík. Konečně volný pohyb v krásném neznámém prostředí. Podle výpočtů tehdejších čínských učenců se právě na tomhle místě nachází střed vesmíru. Nejspíš to na mě začíná působit. Dostavuje se nadpozemský pocit volnosti a nejradši bych doširoka rozpřáhla ruce a běžela přes nádvoří vstříc chladivému dešti. Nejspíš by mě ale zastřelili jako osobu nanejvýš podezřelou, a tak v sobě nenadálou touhu zadusím a jen se přihloupě culím na všechny strany. To snad nikomu podezřelé nebude.

Davidu jsem opustila hned u vstupní brány, protože si nad mapkou, kterou jsme obdrželi společně se vstupenkou, naplánoval zhlédnutí všech budov, paláců, nádvoří i parků, které v areálu jsou. Podle legendy jich je 9 999 a David je určitě stihne všechny oběhnout. Já se oproti tomu brouzdám v dešti a je mi fuk, jestli uvidím Palác nebeské čistoty, Síň zachování harmonie nebo Bránu nebeského klidu – konečně si užívám svůj první den v Číně.

DEN 3. ZEĎ

Ráno mě dohánějí myšlenky, které dávají za pravdu mým kamarádkám, a začínám o celém výletu pochybovat. Ten pocit, že jedu do světa s někým, kdo mi pomůže se neztratit, se nenávratně rozplynul. Snažím se ze všech sil černou šmouhu z mozku vyhnat, když se z vedlejší postele ozve: „Tak co?“

U nás doma si po ránu říkáme: *dobré ráno, ahoj* nebo *jak ses vyspala*. Na otázku: „Tak co?“ nevím, co odpovědět. Ticho...

Hluk z ulice umocněný trapným mlčením našťěstí přeruší plánování dnešního dne. Čeká nás výprava na zdánlivě nekonečnou Velkou čínskou zeď. Že se nekonečno promění v realitu, zatím netuším. Vybaveni zásobami vody, GPSkou a pláštěnkami, jako správní výletníci, vyrážíme na autobus. Lonely Planet uvádí, že Velká zeď je v okolí Pekingu. Do Jinshanlingu, kde ji chceme navštívit, je to více než 100 km. Začínám Lonely Planet podezřívát z drobných nepřesností. Copak může třeba Plzeňák říct, že žije v okolí Prahy? Zřejmě bude potřeba naučit se vzdálenosti vnímat v čínském měřítku.

Cestou jsou hrozné zmatky zapříčiněné naší neschopností domluvit se. Z Lonely Planet se dozvídáme: *jeďte minibusem do Miyun, přeseďte na minibus do Gubeikou, vystupte v Bakeshiying a...* Další pokyny netřeba vypisovat, neboť jediné, co dokážeme, je dojet do Miyunu. Tam přichází chaos. Názvy měst neumíme správně vyslovit a čínští kolemjdoucí zase neumějí

latinku, takže je v naší knize neumějí přečíst. Autobusů jezdí kolem spousta, ale do kterého nasednout, to netušíme. V příšerném vedru se kolem nás vytvoří shluk zvědavých Číňanů, kteří na nás vystrkují vykotlané zuby a začínají cosi pokřikovat. Těžko říct, jestli nám vyjadřují přízeň, nebo nadávají. Vydávají hlasité zvuky ve snaze překřičet jeden druhého. Po chvíli začínám tušit, že se dohadují, kdo a za kolik nás ke zdi odveze. Poučená z internetových diskusí, že místní lidé záměrně vytvářejí iluzi, že jinak než s jejich draze zaplaceným doprovodem se nikam nedostaneme, trvám na cestě autobusem.

Ach, jak jsem slabá ve svých názorech, říkám si za 100 juanů pohodlně usazená v malém pick-upu směřující k Velké zdi. Po tom, co nás řidič vysazuje v Jinshanlingu, domlouváme s ním i zpáteční cestu. Přesněji řečeno, myslíme si, že s ním domlouváme zpáteční cestu. Vyzvednout chceme v Simatai, kam chceme po zdi dojít pěšky (cca 10 km). Pro jistotu píšu na papír dnešní datum, Simatai a čas vyzvednutí 16:30 hod. To musí přece každý pochopit. Tedy v případě, že si to dokáže přečíst. Ale jak se dozvědět, jestli řidič chápe, když tady nikdo nikomu nic nerozumí. Pořád cosi vykládá a divoce u toho rozhazuje rukama. Nakonec si strká lístek s instrukcemi do kapsy, kroutí hlavou a odchází. Nikdy víc jsme ho už neviděli.

Ale abych kvůli všem domluvám nezapomněla na to hlavní. Totiž na krásu krajiny protnutou zdánlivě tenkou linií zdi. Nikde není ani mráčku a kontrast mezi ostře zelenými kopci a blankytně modrou oblohou je fascinující. Kam oko dohlédne, všude jen zelená a modrá barva. Tisíce let starou stavbu, dříve chránící zemědělské národy před nájezdy nomádských pastevců, máme jako na dlani. Na mnoha místech podlehla času a hradby jsou poničené. Z jejich krásy to ale neubralo ani ždi-
bec. Naopak.

Jedna z legend vypráví, že kosti zemřelých dělníků byly použité jako surovina na stavbu. Osudy statisíců lidí, kteří na stavbě dřeli, jsou tak vryté do velkolepého díla, které jezdí obdivovat turisté ze všech koutů světa. My jich naštěstí potkáváme jen velmi málo. Kdo navštíví Velkou zeď na místech, která jsou lépe dostupná a blíž Pekingu, rozhodně ho nečeká liduprázdná krajina, kterou si můžeme vychutnávat my v Jinshanlingu. Davy japonských, amerických a čínských turistů jsou například v Badalingu, kde většina turistů zeď navštěvuje, na denním pořádku. Úmorná a drahá cesta z Pekingu se vyplatila.

Od španělského páru turistů se dozvídáme, co nám pravděpodobně vysvětloval už řidič pick-upu, když jsme mu ukazovali na mapě Simatai. Vstup na hradby je tam v rekonstrukci a ze zdi se nedá dostat nahoru ani dolů, pokud s sebou zrovna nemáte lano na slánění. Což po mé uštěpačné poznámce považuje David za skvělý nápad, a to i přesto, že s sebou žádné lano nemáme. Ironické poznámky musím pro příště zcela vynechat, neboť jejich ironie zůstává nepochopená. Z neškodné poznámky se stává návod na zkažené odpoledne. Zhruba po hodině přesvědčování Davida, že tam jít prostě nemůžeme, rezignuji a posílám ho, ať si jde s pánem Bohem třeba do pr... Bohužel se nedá jít jinam než dopředu nebo dozadu, takže byť do pr... v podstatě jde, nezbývá mi nic jiného, než tam jít s ním. Je mi podezřelé, že si z mého remcání vůbec nic nedělá a štěbetá dál o tom, jaké to bude vzrušo, lézt po zdi dolů. Když už pomínu tu hovadinu, že bych dokázala slézt čtyři metry vysokou zeď bez schodiště či žebříku (pravděpodobně bych měla co dělat i se žebříkem), nemůžu ignorovat fakt, že u zavřeného vstupu budou těžko čekat taxikáři a doufat, že se najdou magoři lezoucí ze zdi dolů, kteří dychtí po odvozu do Pekingu. A přesně tenhle argument nakonec zabírá i na Davida.

„Za dvě hodiny se teda obrátíme, půjdeme zpátky a snad se nám podaří sehnat nějaký odvoz,“ zní nejrozumnější domluva, jaké jsme schopni.

Během zpáteční cesty se na nás nalepí čínská babka, která nám chce dělat průvodkyni. Co na tom, že neumí anglicky a že se tu nedá zabloudit. Přesto nám drobná žena sverpě ukazuje cestu po hradbách. Jděte furt, furt dopředu, mává před sebou rukama. Ještě že ji máme. Jediné, co mě těší, je nuše na jejích zádech, ve které nese petky s vodou. V nastalém vedru jsem ochotná ji za jednu láhev zaplatit dokonce 20 juanů (v obchodě stojí 5). V cíli chce další peníze za vybledlé pohlednice, které nám strká do batohů, aniž bychom o ně stáli. Když jí je vracíme, požaduje pro změnu peníze za průvodcování.

„Money, money, give me money. I´m with you all day,“ překvapuje babka naučenou frází.

„Jo, to je tvůj problém, nikdo se tě o to neprosil,“ nehodlám s ní smlouvat. Češtinu používám v těchto případech jako obrannou zbraň. Protiútok se nekoná. Babka odchází s čínským povykáním lapit jiné nebožáky, kteří by se na zdi mohli, nedej bože, ztratit. Tohle *průvodcování* je v celé Asii oblíbený sport. Někdo se na vás nalepí, pořád něco mele, nemůžete se ho zbavit, a když konečně dojdete do cíle, požaduje peníze za to, že šel s vámi. Zvláštní způsob podnikání, ale tady má svoji neotřesitelnou tradici.

Cesta domů je nakonec o poznání hladší. Podaří se mi ukecat taxikáře, aby nás odvezl do Miyunu jen za 80 juanů. David chce sice cuknout už při první nabídce za 150, ale naštěstí se z jeho mdlého projevu nedá zcela jednoznačně poznat, jestli nabídku přijal, nebo ne. Jeho nerozhodnost a rozpačitost je až dojemná. Čím dál víc mě začíná zajímat, jak se tenhle člověk mohl kdy pohybovat po světě zcela sám. Výčet zemí, které navštívil, je

skutečně fascinující. Ale dost možná se pohyboval jen tam, kde se dalo domluvit angličtinou, tu totiž ovládá perfektně. Jenže tenhle luxus, domluvit se verbálně, si v severní Číně může dopřát jedině turista mluvící čínsky. Všichni ostatní musí hledat alternativní metody.

Já volím často češtinu bohatě doprovázenou gesty. David se mi směje a dál dře svoji brilantní angličtinu. Už po dvou dnech výzkumů je ale zřejmé, že angličtina, byť upřesňovaná rukama nohama, není tak účinná jako čeština. Chabá slovní zásoba anglických slov mi zřejmě zabraňuje se do hovoru náležitě položit a obohatit ho o gesta. Kdežto jadrná čeština k tomu přímo vybízí (zvláště, když něco vysvětluju už potřetí). Mozek se při češtině líp uvolní a celé tělo se může posouvat přímo k podstatě chtěného. A musím sebevědomě uznat, že mám s mojí metodou rozhodně větší úspěch než David s gramaticky precizní angličtinou. Hlavní je se do hovoru náležitě položit a nevzdávat se. Nikdy.

Prosté přátelské poklábosení u piva mi začíná chybět čím dál tím víc (a to jsme tu teprve třetí den), a tak večer znovu usedám k počítači a píšu alespoň domů.

Moji milí,

dneska jsme podnikli překrásnej výlet na Velkou čínskou zeď, ktorej tu nemá smysl popisovat. To si každěj musí zažít sám a tomu, kdo je línej cestovat do Číny, musí stačit fotky, který dovezu. I když jsem výletem značně znavená, nedá mi to, ne-napsat pár prvních čínskejch postřehů.

99,9 % Číňanů žijících na severu země neumí vůbec anglicky! Zbylá desetina procenta zřejmě žije mimo Čínu. Dokonce

neznají ani mezinárodní slova jako banka, hotel nebo toaleta. Doptat se, kterým směrem jsou záchodky, je skutečněj kumšt. Mám k tomuto účelu vytvořenou krátkou pantomimickou scénku (asi si dovedete představit, jak při ní vypadám), která zabírá. Pak už se stačí jen povznést nad rozlišováním pohlaví, protože luštit, kterej znak je pro pány a kterej pro dámy, pod tlakem střev většinou nestíhám. Jednou jsem tak byla při vykonávání potřeby překvapená pohledem zděšenýho čínskýho mužíka. Divíte se, jak mě „u toho“ mohl vidět? Vždyť přece existují dveře, kterejma se člověk zavře. Tak to chodí u nás, nikoliv v Číně! Nejenže u místních toalet nejsou dveře, (že místo mísy je jen díra do země a toaletní papír neexistuje, snad nemusím zdůrazňovat), ale leckde nejsou „čůrací místa“ ani ničím oddělený. Představte si to jako dlouhej kanálek, nad kterej si každej svobodně dřepne, kam zrovna chce, a vykoná potřebu. Evropan si na ztrátu soukromí v intimní chvílce zřejmě nezvykne nikdy – já si teda rozhodně zvykat ani nechci! Ale musím říct, že nadmíru společenští Číňané si v tom přímo libují a při vykonání potřeby mají alespoň chvílku klidu na přátelský poklábození o životě s osobou vedle kadící. Že je to nechutný? Inu, jiný kraj, jiný mrav. Chvílema mám dokonce pocit, že kdyby se při tom hermeticky zavírali na záchod jako my, bylo by jim smutno. Nedej bože, aby je z toho postihla zácpa.

Záchodkům zdar a kadění zvlášť!

Pusu Kajda